

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของจังหวัดภาคใต้ โดยเฉพาะในจังหวัดน่านงา นิยมปลูกยางพารามาก จากพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดจำนวน 591,497 ไร่ นั้น เป็นพื้นที่ ปลูกยางพาราถึงร้อยละ 75.51 ประชากรที่ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราที่น่านงามีทั้งสิ้น 13,109 ครอบครัว (สำนักงานเกษตรจังหวัดน่านงา, 2533) สถานจังหวัดน่านงาซึ่งเป็นพื้นที่ ทำการศึกษานี้เป็นจังหวัดเล็กแห่งหนึ่งของภาคใต้ ชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่เป็นเจ้าของสวน ยางรายย่อย (ขนาดเล็ก) และเป็นจังหวัดที่ประชากรมีการเปลี่ยนอาชีพมาทำการเกษตร มากขึ้น ภายหลังจากที่ภาวะการทำเหมืองแร่ดีบุกตกต่ำลงในช่วง 10 ปีมานี้ เศรษฐกิจของ ประชากรส่วนใหญ่ยังผูกพันอยู่กับจังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นจังหวัดข้างเคียง โดยโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับยางส่วนมากตั้งอยู่ที่จังหวัดภูเก็ต รวมทั้งเงินทุนและการซื้อขายยาง ก็พึ่งพิง จังหวัดนี้มาก

การผลิตยางแผ่นดิบและการขายยางของจังหวัดน่านงาโดยทั่วไปสภาพดังนี้

1. การผลิตยางแผ่นดิบส่วนใหญ่จะมีคุณภาพไม่ดีนัก เช่น มีความเป็ยกัน และ มีสิ่งสกปรกเจือปน ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรต้องรีบขายยางแผ่นเพื่อนำเงินมาใช้จ่าย ใน ครอบครัว จึงไม่สามารถรอให้ยางแผ่นดิบแห้งสนิทก่อนนำไปจำหน่าย ประกอบกับเกษตรกร ไม่ให้ความสำคัญในการทำยางแผ่นชั้นดี (เช่น การใช้ที่กรองน้ำยาง, การรักษาความสะอาด ของเครื่องมือในการทำยางแผ่น, การกวาดฟองอากาศออกจากน้ำยางและการทำยางแผ่นที่มี ขนาดที่เหมาะสม เป็นต้น) จึงทำให้ยางแผ่นเหล่านั้นเมื่อนำไปจำหน่ายก็ถูกพ่อค้าประเมิน เป็น ยางคุณภาพต่ำ ทำให้ขายได้ในราคาไม่ดี

2. การขายยางแผ่นของเกษตรกรซึ่งอยู่ในรูปยางแผ่นดิบ ไม่ต้องผ่านการรมควัน มักจะขายให้กับพ่อค้าในหมู่บ้าน พ่อค้าเร่ หรือพ่อค้าคนกลางในเมือง การที่จะขายให้กับโรงงานผลิตยางแผ่นรมควันหรือพ่อค้าส่งออกโดยตรงนั้นมีจำนวนน้อยราย ซึ่งการจำหน่ายยางแผ่นดิบให้กับพ่อค้าคนกลางในหมู่บ้านและพ่อค้าเร่นั้น เกษตรกรมักจะเสียเปรียบพ่อค้าในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดราคาของยางแผ่นที่อาจถูกพ่อค้าประเมินต่ำกว่าที่เป็นจริง ถูกโกงน้ำหนักยางแผ่น ถูกหักเศษน้ำหนักยางและเศษสตางค์ที่ต่ำกว่า 1 บาท ซึ่งชาวสวนยางส่วนใหญ่คิดว่า เป็นเรื่องเล็กน้อย ยอมยกให้กับพ่อค้าที่รับซื้อยาง

นอกจากนี้ การที่เกษตรกรผลิตยางแผ่นที่ไม่ได้คุณภาพมีส่วนทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบประเทศคู่แข่งเช่น ประเทศมาเลเซีย ในการส่งออกยางแผ่นรมควัน เพราะเป็นผลให้คุณภาพยางแผ่นรมควันของไทยมีคุณภาพต่ำ ทำให้ตลาดที่จะรับซื้อจำกัด

จากปัญหาดังกล่าว หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งทางภาครัฐบาลและภาคเอกชน โดยเฉพาะกรมส่งเสริมการเกษตร ได้เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้สนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางพารา โดยเฉพาะเจ้าของสวนยางขนาดเล็กรวมตัวกัน จัดตั้ง "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและขายยาง" ขึ้นในท้องถิ่น เพื่อให้เกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มฯ ปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นดิบให้เป็นยางแผ่นดิบที่มีคุณภาพดี ซึ่งจะช่วยให้ผู้ซื้อให้ราคาสูง นอกจากนี้สมาชิกจะนำยางแผ่นดิบมารวมกัน เป็นผลให้การขายยางในแต่ละครั้งได้ปริมาณมาก ๆ จะช่วยให้ผู้ซื้อและผู้ขายประหยัดเวลาค่าใช้จ่ายลงได้ และผู้ซื้อก็สามารถที่จะให้ราคาที่สูงกว่าปกติต่อผู้ขาย ปัญหาเรื่องการนับเศษน้ำหนักยางที่ไม่ถึง 1 หรือครึ่งกิโลกรัม และการที่พ่อค้าหักเศษสตางค์ที่ไม่ครบ 1 บาทไปคงไม่เกิดขึ้น และกลุ่มยางฯ เองก็สามารถติดต่อหาตลาดที่พ่อค้ารับซื้อยางได้หลาย ๆ ราย ทำให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีในการรับซื้อราคาของข้อมสูงขึ้น เพราะผู้ขายมีโอกาสเลือกขายให้กับพ่อค้าที่ให้กำไรสูงสุดได้ นอกจากนี้กลุ่มยางฯ ยังสามารถให้บริการด้านสินเชื่อแก่สมาชิกที่มีความจำเป็น ได้อีกด้วย

เกษตรกรชาวสวนยางพาราจังหวัดพังงา ได้รับการส่งเสริมให้มีการรวม "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและขายยาง" มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 จนถึงปัจจุบัน มีเกษตรกรชาวสวนยางพารารวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและขายยางจำนวน 43 กลุ่ม มีสมาชิกกลุ่มจำนวน 1,607 คน หรือเพียงร้อยละ 12.26 ของจำนวนเจ้าของสวนยางพาราทั้งหมด

ของจังหวัดเท่านั้น ซึ่งยังมีเกษตรกรเจ้าของสวนยางพาราอีกมากไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มฯฯ ดังนั้นการศึกษาวิจัยนี้เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มฯฯ ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราทั้งที่เป็นสมาชิกกลุ่มและที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง" ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในอนาคตต่อไป ทั้งนี้จะทำการศึกษาข้อมูลทั่วไป และข้อมูลด้านการเกษตร เศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตร เศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยาของเกษตรกรชาวสวนยางพาราผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิก "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง" และผู้ไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มฯฯ ว่า มีความแตกต่างกันอย่างไร
2. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยทางการเกษตร เศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยาที่มีต่อการเข้าร่วมเป็นสมาชิก "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง"
3. เพื่อหาแนวทางและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการรวม "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง" ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในอนาคต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพของประชากรผู้ทำสวนยางพาราที่เป็นสมาชิก "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง" และผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มฯฯ
2. ทำให้ทราบว่าปัจจัยทางการเกษตร เศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยาใดบ้างที่มีผลต่อการเข้าร่วมเป็นสมาชิก "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง"
3. ผลการวิจัยนี้ อาจจะเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงงานส่งเสริมการรวม "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง" ของอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา และในเขตพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัยนี้ได้มาจากแนวความคิดตลอดจนการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่า การที่เกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิก "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง" เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีในการผลิตยางแผ่นชั้นดีของเกษตรกร
2. รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน
3. พื้นที่ปลูกยางพารา
4. อายุของเกษตรกร
5. ความรู้เกี่ยวกับ "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง"
6. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
- 7.ทัศนคติของเกษตรกรต่อ "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง"
8. ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย
9. ความต้องการพวภพ้อง
10. ความต้องการเกียรติและชื่อเสียง

ขอบเขตและวิธีการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางเกษตร เศรษฐกิจ สังคมและจิตวิทยาที่มีผลต่อการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเกษตรกรชาวสวนยางพาราผู้เป็นสมาชิก "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง" กับเกษตรกรชาวสวนยางพาราผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มฯ โดยดำเนินการสัมภาษณ์เกษตรกรดังกล่าวด้วยแบบคำถามปลายปิดและปลายเปิด (close ended and open ended)

ตัวแปรที่นำศึกษามีดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ทั้งหมด 10 ปัจจัย ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยด้านเกษตรกร มี 1 ปัจจัย ได้แก่

1. การใช้เทคโนโลยีในการผลิตยางแผ่นชั้นดีของเกษตรกร

1.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มี 2 ปัจจัย ได้แก่

1. รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน
2. หนี้สิน

1.3 ปัจจัยด้านสังคม มี 3 ปัจจัย ได้แก่

1. อายุ
2. ความรู้เกี่ยวกับ "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง"
3. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

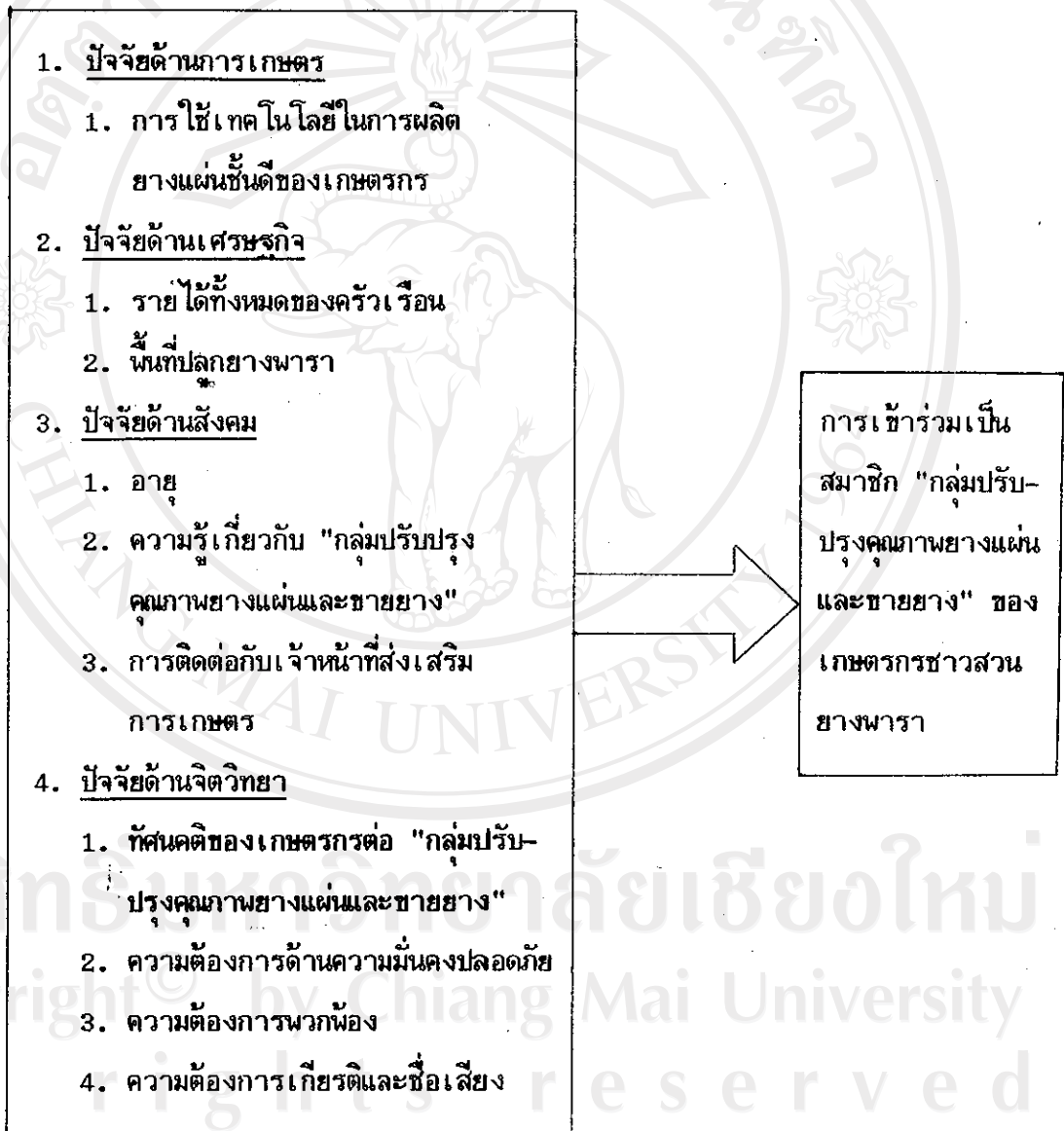
1.4 ปัจจัยด้านจิตวิทยา มี 4 ปัจจัย ได้แก่

1. ทักษะคิดของเกษตรกรต่อ "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง"
2. ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย
3. ความต้องการพวกัน้อง
4. ความต้องการเกียรติและชื่อเสียง

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่การเข้าร่วมเป็นสมาชิก "กลุ่ม

ปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นและชายยาง" ของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะดังนี้

นิยามศัพท์

1. "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพช่างแม่และชายช่าง" หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่ได้รวมกันขึ้นเพื่อปรับปรุงคุณภาพช่างแม่ และนำช่างแม่เดิมมารวมกัน ณ สถานที่ใดที่หนึ่งเพื่อจำหน่ายให้กับพ่อค้าตามวันเวลาที่สมาชิกกลุ่มได้นัดหมายกันไว้เป็นการแน่นอน โดยการดำเนินงานจะต้องมีคณะกรรมการกลุ่มฯ และมีกฎระเบียบของกลุ่มที่ชัดเจนแน่นอนตามแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตร
2. ปัจจัยทางการเกษตร เศรษฐกิจ หมายถึง การใช้เทคโนโลยีในการผลิตช่างแม่ชนิด ราชได้ จำนวนพื้นที่ปลูกยาง
3. ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยา หมายถึง อายุ ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มฯ ทักษะติดต่อกลุ่มฯ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการพวกพ้อง ความต้องการเกียรติและชื่อเสียง
4. การใช้เทคโนโลยีในการผลิตช่างแม่ชนิด หมายถึง การที่เกษตรกรปฏิบัติในการทำช่างแม่เพื่อใหม่คุณภาพดีตามวิธีการที่ทางราชการแนะนำ
5. ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มปรับปรุงคุณภาพช่างแม่และชายช่าง หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ วิธีการ แนวปฏิบัติและกิจกรรมของกลุ่มปรับปรุงคุณภาพช่างแม่และชายช่าง โดยวัดจากแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มฯ
6. ทักษะติดต่อ "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพช่างแม่และชายช่าง" หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของเกษตรกรชาวสวนยางทั่ว ๆ ไปที่มีต่อ "กลุ่มปรับปรุงคุณภาพช่างแม่และชายช่าง" โดยอาจจะแสดงออกมาให้เห็นในลักษณะบวก เช่น สนใจ สนับสนุน เห็นด้วย หรือลักษณะลบ เช่น ไม่สนใจ ไม่สนับสนุน ไม่เห็นด้วย วัดโดยใช้วิธีการของ Likert (Likert Scale)
7. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของทางราชการ หมายถึง การได้พบปะพูดคุยในเรื่องเกี่ยวกับวิชาการด้านการเกษตรระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร หรือหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร

8. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย หมายถึง การยอมรับปัญหาและการแสดง ความอยากที่จะได้รับการช่วยเหลือเพียงเพื่อแก้ปัญหาที่นั้น ปัญหาที่วนนี้เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของร่างกายของตน ของพวกพ้อง และความปลอดภัยเกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทอง การ ประกอบอาชีพ เป็นต้น

9. ความต้องการพวกพ้อง หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับ เข้าเป็นพวกเดียวกับคนอื่น เพื่อให้เกิดความอบอุ่นใจแก่ตน ซึ่งการเข้าเป็นสมาชิกทำให้พบเพื่อนหลายคน ได้รับการเอาใจใส่จากเพื่อน ๆ และมีเพื่อนไว้ปรึกษา เช่น การให้การต้อนรับคนแปลกหน้า เป็นต้น

10. ความต้องการด้านเกียรติและชื่อเสียง หมายถึง การที่บุคคลมีความต้องการ ให้ผู้อื่นคิดว่าเป็นผู้ให้ความร่วมมือ และเป็นผู้มีส่วนทำให้หมู่บ้านเจริญ ตลอดจนเป็นผู้ให้การ สนับสนุน ให้มีการกำจัดพ่อค้าคนกลางและดำเนินงาน ให้ผลผลิตของตำบลขาย ได้ราคา เป็นต้น